

Вера Мутафчиева

28. 3. 1929 – 9. 6. 2009

Голямата българска писателка акад. Вера Мутафчиева почина на 12 юни на 80 години след кратко и тежко боледуване

Тя е родена на 28 март 1929 г. в семейството на известния български историк Петър Мутафчиев. Завършва история в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 1958 г. защитава дисертация на тема „Феодалната рента в Османската империя XV– XVI век“. Тя е доктор на историческите науки, академик, член на Българската академия на науките. Работила е в Ориенталския отдел на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ (1951–1955). От 1979 г. до 1981 г. е директор на Центъра за древни езици и култури, директор на Българския изследователски институт в Австрия (1980–1982). Секретар е на Съюза на българските писатели от 1982 до 1986 г. От 2005 г. е член на Управителния съвет на Националния дарителски фонд „13 века България“.

Вера Мутафчиева е научен сътрудник в Института по история на БАН (1958–1966), старши научен сътрудник в Института за балканистика при БАН, старши научен сътрудник I степен в Института по литература при БАН (1979–1993) и председател

на Агенцията за българите в чужбина през 1997– 1998 г.

Вера Мутафчиева дебютира в литературата в началото на 60-те години на XX век с исторически очерци за епохата на османското владичество. Тя е автор на над 30 художествени книги, преведени в чужбина.

Историческата тема е водеща в творчеството ѝ. Нейният дебютен роман „Летопис на смутното време“ (1965) е панорама на живота на българите по време на феодалните размирици в Турция в края на 18-и и началото на 19-и век. В него тя вгражда материал от османските архиви, непознати дотогава. Следващият роман на Вера Мутафчиева – „Случаят Джем“ (1967) – е преведен на 13 езика. Други творби на писателката са „Последните Шишмановци“ (1969), „Алкивиад Малки“, „Алкивиад Велики“ (1976), „Рицарят“ (1970), „Белот на две ръце“ (1973), „Повест с двойно дъно“ (1974), „Книга за Софроний“ (1978), „Аз, Анна Комнина“ (1991), както и забележителните ѝ спомени: „Семейна сага“, „Разгадавайки баща си“, „Бомбите“, трите части „Бивалици“ и завършващата ги книга „Небивалици“. „Всичко е една фантазия. Да не мислите, че историческата наука е обективна сигурност? И тя не е. Всичко, което премине през човек, повече или по-малко, носи неговите черти, неговите склонности, неговите вкусове“, казва Вера Мутафчиева. Тя е сценарист на най-гледания български филм „Хан Аспарух“, за който през 1982 година получава „Златна

роза“.

Носителка е на Хердерова награда и на голямата награда на СУ „Св. Климент Охридски“ за литература. Мутафчиева е първият лауреат на националната награда „Паисий“. Вера Мутафчиева е носителка на Наградата на София /1986/, орден „Кирил и Методий“ – I степен /1989/, на Голямата награда за литература на СУ „Св. Климент Охридски“ /1998/, орден „Стара планина“ – първа степен /1999/, Почетен знак с лента „Марин Дринов“ на БАН /1999/. Тя е първият носител на държавната награда „Паисий Хилендарски“ /2000/. Удостоена е с най-високото отличие на Ротари клуб през 2002 г., а през 2005 г. – с Националната литературна награда „Иван Вазов“. През 2008 г. писателката-историк Вера Мутафчиева е обявена от Комисията по досиетата за сътрудник на ДС с псевдонима Атанас, заедно с 30 настоящи и бивши шефове на агенции. Според комисията по досиетата тя е вербувана още през 1969 г. в I отдел на Шесто главно управление на ДС.

Академичното честване на 80-годишнината на Вера Мутафчиева през април в аулата на Нов български университет се превърща в негласното сбогуване с голямата писателка. На него тя представя духовното си завещание – 12-те тома с избрани съчинения, подготвени от ИК „Жанет 45“, и казва, че „човек не бива да прекалява с живеенето“.

(Р. К.)

ДУМИТЕ НА ПИСАТЕЛКАТА:

Няма никакъв начин да минеш по пътя на злото, за да сътвориш нещо добро. Хората трябва да разберат, че злобата не им помага, че им пречи.

Ние света не можем да променим, но себе си можем. Докато себе си не промениш, няма на какво да разчиташ. Т.е. от усилията на всички нас зависи бъдещето на тази страна и на света изобщо.

Българинът гледа да му е сгодно. Слава богу, че сме малко! Защото представяте ли си, ако имаше не 8 милиона, а 80 милиона българи? Щяхме да взривим планетата... Затова историята е важна: трябва да убеди хората, че без зор не става. И в това, което сега пиша, дано успея да обясня, че нашето нещастие е в леснотията. Без зор прокопсия няма. И като сме си избрали да нямаме зор, няма да имаме и прокопсия. Искаме да ни е сигурно, да не нагазваме Черно море, щото ще си намокрим чорапете, дето викаше баба ми. И май такива ще си останем, защото това с леснотията ни е било прекалено дълго.“